

WPROWADZENIE

Otwierający rok 2021 tom „Neofilologa” zawiera zbiór artykułów, których tematem wiodącym jest uczeń i szereg jego cech indywidualnych wpływających na przebieg i efekty procesu uczenia się. Tom ten stanowi jednocześnie ostatni z trzech numerów prezentujących teksty nadesłane przez uczestników Jubileuszowego Kongresu PTN, który odbył się w Poznaniu w roku 2019.

Osoba ucznia, jako jeden z kluczowych elementów układu glottodydaktycznego (zob. Pfeiffer, 2001: 19-25), niezmiennie pozostaje w centrum zainteresowania dydaktyków języków obcych (zob. np. Riemer, 1997; Pieklarz, 2007; Piechurska-Kuciel, 2008; Smuk, 2016; Mystkowska-Wiertelak, Pawlak, 2017; Chudak, Pieklarz-Thien, 2020). Badania nad kompetencjami ucznia, jak i refleksja nad działaniami wspierającymi jego rozwój, przedstawiane są także regularnie na łamach „Neofilologa” (m.in. nr 36, nr 48/1 oraz nr 49/1).

W zebranych w niniejszym tomie artykułach dominuje perspektywa interdyscyplinarna, co przejawia się między innymi w nawiązaniach do badań nad komunikacją, tożsamością i motywacją uczących się. Ich autorzy dzielą się wynikami swoich badań oraz refleksją nad możliwościami doskonalenia kompetencji komunikacyjnej uczniów na różnych poziomach biegłości językowej. Podejmują także szeroko rozumiane kwestie wspierania pozytywnych, partnerskich relacji między nauczycielem i uczniem.

Mirosław Pawlak, Joanna Zawodniak i Mariusz Kruk poświęcają swój tekst determinacji, tj. czynnikowi indywidualnemu, który w dyskursie glottodydaktycznym jest obecny od niedawna. Podejmują tym samym niezwykle ważny wątek, gdyż zmienna, o której piszą, określa stopień, w jakim osoby uczące się języka mają szansę na osiągnięcie sukcesu. Na podstawie badań kwestionariuszowych i wywiadów przeprowadzonych wśród studentów filologii angielskiej autorzy omawiają ich poziom determinacji, czynniki wpływające na jej dynamikę i sposoby przejawiania się.

Dorota Pudo skupia swoją uwagę na wykorzystaniu przez glottodydaktykę badań nad tożsamością prowadzonych w dziedzinie psychologii i wskazuje

na związek tożsamości z motywacją do uczenia się języków. Autorka przedstawia, do jakich teorii psychologicznych dotyczących *Ja* nawiązują koncepcje rozwijane w kontekście uczenia się i nauczania języków obcych. Omawia sposoby interpretacji i przetwarzania teorii psychologicznych w nowym kontekście oraz formy dialogu obu dziedzin. Wątek motywacji podejmuje także Julia Lipińska, której tekst jest sprawozdaniem z badania nad formami informacji zwrotnej, jakie stosować może nauczyciel, i ich odbiorem przez uczących się. Autorkę interesuje wpływ działań korygujących nauczyciela na postawy i na motywację uczniów.

Hadrian Lankiewicz zajmuje się problematyką hybrydowości językowej, która jest blisko związana z kwestiami tożsamości językowej. Inspiracją dla przyjętego podejścia była koncepcja metrolingwalizmu, która, zdaniem autora, stanowi wartościowy punkt wyjścia dla rozważań dotyczących tożsamości. W niniejszym ujęciu język jest traktowany jako konstrukt podlegający ciągłym zmianom, w którym ważną funkcję pełni doświadczenia osobiste nieustająco kształtowane przez kontekst społeczny. Celem artykułu jest zbadanie praktyk dyskursywnych typowych dla studentów, którzy posługują się więcej niż jednym językiem drugim (L2) w swoim środowisku edukacyjnym oraz tego, w jaki sposób określają się jako użytkownicy danego języka.

Katarzyna Rokoszewska nawiązuje do często w ostatnich latach przywoływanej w glottodydaktyce teorii Złożonych Systemów Dynamicznych (ang. *Complex Dynamic Systems Theory*). Artykuł stanowi jedną z części w serii opracowań dotyczących rozwijania umiejętności mówienia wśród uczniów szkoły średniej. Jego celem jest zbadanie zależności między poprawnością językową a złożonością syntaktyczną i leksykalną wypowiedzi ustnych wśród uczących się języka angielskiego, którzy osiągają różne wyniki w nauce języka obcego. Wyniki badań wskazują na dużą zmienność wskazanych parametrów w czasie w poszczególnych grupach uczących się.

Kolejne dwa teksty dotyczą doskonalenia sprawności mownych. Freiderikos Valetopoulos opisuje działania rozmówców w sytuacji wywiadu, za pomocą których dążą oni do zachowania spójności w prowadzonej interakcji, zarówno na poziomie zdań jak i relacji między poszczególnymi wypowiedziami oraz sekwencjami w rozmowie. Uczniowskie nagrania pozwalają autorowi krytycznie nawiązywać do opisu umiejętności mownych proponowanych w „Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego” dla poziomu B1. Stanowią one także użyteczny materiał, który może być wykorzystany w zadaniach służących samo-obszserwacji, wspierając uczniów w ich doskonaleniu językowym i komunikacyjnym.

Artykuł Agnieszki Nowickiej przedstawia natomiast sprawozdanie z badania, którego celem było wypracowanie narzędzi dydaktycznych mogących wspierać rozwijanie osobistej kompetencji komunikacyjnej u uczących się o (średnio)

zaawansowanej znajomości języka obcego. Autorka proponuje autorski scenariusz dydaktyczny, oparty na zastosowaniu analizy konwersacyjnej, do obserwacji różnych sposobów wyrażania opinii w wybranych polskich i angielskich dyskusjach telewizyjnych.

Magdalena Aleksandrzak skupia się na problemach terminologicznych w glottodydaktyce, wskazując, że wynikają one z bardzo szerokiego aparatu pojęciowego stosowanego w literaturze przedmiotu. Skutkiem tej sytuacji jest niejednoznaczność wielu powszechnie stosowanych pojęć, a nawet pewnego rodzaju chaos terminologiczny. Zjawisko to dotyczy między innymi terminów pojawiających się w rozważaniach na temat rozwijania sprawności produktywnych oraz roli różnic indywidualnych w nauce języka obcego. Celem artykułu jest wskazanie rozbieżności znaczeniowych uzależnionych od przyjętej orientacji teoretycznej, a także uzasadnienie konieczności jasnego definiowania lub większej precyzji w interpretacji zagadnień będących przedmiotem zainteresowania glottodydaktyków.

Mamy nadzieję, że zebrane w niniejszym tomie teksty będą inspirowały do refleksji, a także zachęcą Państwa do podejmowania dalszych badań na gruncie glottodydaktyki. Zapraszamy do lektury!

Magdalena Aleksandrzak
Sebastian Chudak
Joanna Górecka

BIBLIOGRAFIA

- Biedroń A. (red.) (2017), *Neofilolog*, nr 48/1.
- Chudak S., Pieklarz-Thien M. (red.) (2020), *Die Lernenden in der Forschung zum Lehren und Lernen fremder Sprachen*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- Karpińska-Szaj K. (red.) (2011), *Neofilolog*, nr 36.
- Mystkowska-Wiertelak A., Pawlak M. (2017), *Willingness to Communicate in Instructed Second Language Acquisition. Combining a Macro- and Micro-Perspective*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pfeiffer W. (2001), *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*. Poznań: Wagros.
- Piechurska-Kuciel E. (2008), *Language Anxiety in Secondary Grammar School Students*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Pieklarz M. (2007), Uczeń w świetle specyfiki interkulturowo nachylonego kształcenia neofilologicznego. „*Neofilolog*”, nr 30, s. 78-84.
- Riemer C. (1997), *Individuelle Unterschiede im Fremdsprachenerwerb. Eine Longitudinalstudie über die Wechselwirksamkeit ausgewählter Einflußfaktoren*. Baltmannsweiler: Schneider.

Smuk M. (2016), *Od cech osobowości do kompetencji savoir-être – rozwijanie samoświadomości w nauce języków obcych*. Lublin/ Warszawa: Wydawnictwo Werset/ Instytut Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

Werbińska D., Biedroń A. (red.) (2017), *Neofilolog*, nr 49/1.